

GEORGE ENESCU
FESTIVAL

18 septembrie, ora 20.00

Generozitate prin muzică

---

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

MARI ORCHESTRE ALE LUMII

Sala Palatului

ORCHESTRA FILARMONICĂ NAȚIONALĂ A UNGARIEI

CHARLES DUTOIT dirijor

MARTHA ARGERICH pian

Enescu *Pastorale-fantaisie* pentru orchestră mică

Prokofiev Concertul nr. 3 în do major pentru pian și orchestră op. 26

Andante – Allegro / Andantino con variazioni / Allegro ma non troppo

Pauză (20 de minute)

Berlioz *Simfonia fantastica* op. 14

Reverii, pasiuni / Un bal / Scenă câmpenească / Marș către supliciu / Visul unei nopți de sabbat

George Enescu (1881-1955): *Pastorale-fantaisie* pentru orchestră mică

Pastorale-fantaisie este o compoziție elaborată de tânărul Enescu după lucrările de școală și *Poema Română*. Opera e vizibil mai personală și mai matură decât acestea. Manuscrisul original al partiturii conține 42 de pagini, iar știmizele originale de la prima audiție pariziană poartă semnătura autorului și data de 10 ianuarie 1899. Prima audiție a avut loc însă o lună mai târziu, pe 19 februarie la Théâtre du Châtelet, în interpretarea orchestrei Colonne dirijată de Edouard Colonne. În România, prima audiție a avut loc în anul 2016 la Academia „Gheorghe Dima” din Cluj Napoca, la inițiativa dirijorului Gabriel Bebeșelea, care realizase anterior transcrierea computerizată a partiturii. Tot el a dirijat și prima audiție germană a *Pastoralei*, în august 2017 la Berlin. Muzica lucrării se deapănă pe coordonate preponderent personale, fără elemente stilistice post-brahmsiene, existente în primele compoziții enesciene. În structurarea fluxului sonor se conturează două teme ce dezvoltă o construcție ternară amplă de tip A B A.

Serghei Prokofiev (1891-1953): Concertul nr. 3 în do major pentru pian și orchestră op. 26

În ansamblul bogatei sale creații simfonice, Serghei Prokofiev acordă un loc important genului concertant, iar în cadrul acestuia rolul preponderent îl au cele cinci concerte pentru pian și orchestră. Fiind și un pianist de anvergură egală cu geniul componistic, Prokofiev marchează în mod glorios prin aceste concerte arta pianistică a începutului de secol XX.

Concertul al treilea în do major op. 26, compus în anul 1917, ca și renumita *Simfonie Clasică*, e o operă a tinereții exuberante, a virtuozității înalte care se întâlnește cu o adâncă și mișcătoare expresivitate emoțională. Prima parte, *Andante-Allegro*, se deschide cu o temă clară și simplă enunțată de clarinetul solo, ce conduce direct către *Allegro*, unde se dezvoltă *con brio* până la apariția unei noi melodii la suflătorii de lemn și instrumentele de coarde în pizzicato. Pianul și clarinetul dialoghează sprintar, se imită în canon, iar ansamblul prelucrează cu vivacitate materialul tematic în dezvoltare, echilibrul structurii realizându-se prin revenirea lui în repriză cu strălucire, mereu mai rapid și în crescendo.

Partea a doua este o Temă cu variațiuni în *Andantino*. Autorul creează aici una din cele mai inspirate pagini ale sale. *Andante meditativo* este expresia cerută de fluxul sonor. Mișcarea se conturează în cinci variațiuni și o repriză. Această parte reflectă apartenența puternică la tradiția muzicală rusească.

Partea a treia, *Allegro ma non troppo*, debutează cu o temă la fagoți în unison și instrumentele de coarde în pizzicato. Expresia are un caracter vesel, plin de vivacitate și antren, cu o secțiune *Poco più mosso* care se anunță delicată la început, dar se transformă curând în imitația voioasei melodii inițiale. Un pasaj grotesc apare la pian, ca o ironizare a propriei sensibilități. Discursul evoluează spre arcuirea discret romantică, aproape ceikovskiană a unei teme de largă respirație. Concertul sfârșește în apoteoză, potrivit canonului bine cunoscut.

Program

Hector Berlioz (1803-1869): *Simfonia Fantastică* op. 14

Povestea *Simfoniei Fantastice* de Hector Berlioz marchează statutul autorului de reprezentant strălucit al romantismului în muzica franceză și universală. Planul simfoniei a luat naștere din visul de iubire neîmpărtășită al muzicianului pentru celebra artistă Hariett Smithson. El a redactat mai întâi un program care trebuia distribuit spectatorilor înainte de concert. Acesta prezenta povestea unui tânăr muzician înzestrat cu o sensibilitate bolnăvicioasă și o imaginație înflăcărată, care se otrăvea cu opiu din disperare. Dar doza de narcotic, insuficientă pentru a-l ucide, îi provoacă viziuni și gânduri stranii pe care le transpune în muzică, unde femeia iubită devine ideea fixă pe care o aude și o întâlnește pretutindeni. Simfonia e alcătuită din cinci părți cu conținut explicit programatic și se supune principiului unității ciclice. Prima parte, *Reverii, pasiuni*, debutează lent, muzica plutind între neliniște și năzuință. Urmează un *Allegro agitato* structurat în formă de sonată, întregul edificiu bazându-se pe acțiunea temei centrale, ideea fixă. În partea a doua, *Un bal*, această idee apare ca o viziune pasionată, răvășitoare, un iureș neconținut. Următoarea mișcare, *Adagio*, prezintă o *Scenă câmpenească*, cu caracter idilic, pastoral, în care apare din nou ideea fixă, depășind trăirile îndrăgostitului însingurat fără speranță. Actul al patrulea al dramei, *Mersul spre eșafod*, anunță executarea eroului într-o scenă lugubră. Urmează a cincea parte a simfoniei, tabloul final grotesc intitulat *Visul unei nopți de Sabbat*, o orgie dezlănțuită în miez de noapte, potrivit legendelor populare. Se aude misticul *Dies Irae*, pentru a consfinți caracterul apocaliptic al dramei.

Lavinia Coman

Orchestra

Orchestra Filarmonică Națională a Ungariei, una dintre cele mai importante orchestre simfonice din țară, și-a sărbătorit centenarul în primăvara anului 2023.

După epocile lui János Ferencsik și Ken-Ichiro Kobayashi, un nou capitol din istoria orchestrei a început în 1997, când Zoltán Kocsis a fost numit director muzical general al Orchestrei. În următoarele două decenii, orchestra a interpretat nu numai clasici, ci și lucrări importante care până atunci fuseseră absente din repertoriu. Cu o versatilitate demnă de o orchestră simfonică națională

reînființată, au prezentat publicului muzică maghiară din trecutul recent și din prezent, concerte populare de muzică de cameră și evenimente pentru tineri, și au interpretat lucrări de Richard Strauss, Debussy, Schoenberg, Ravel și Rachmaninov în cadrul unor proiecte ambițioase, care au umplut goluri. Opera lui Bartók ocupă un loc important în repertoriul Filarmonicii Naționale, multe interpretări reprezentative fiind înregistrate în seria „Bartók New CD Series”. Concertele sale prezintă soliști și dirijori cu renume mondial, precum și tineri muzicieni maghiari. Orchestra a păstrat sensibilitatea cu care membrii săi se ascultă și colaborează între ei. Muzicienilor li se permite să strălucească, dar continuă să împartă responsabilitatea pentru colectiv. De asemenea, ei împărtășesc obiectivul de a atinge și de a oferi cel mai înalt nivel de calitate în fiecare spectacol, o ambiție care merge mult mai departe de simpla interpretare perfectă a tuturor notelor.

În urma decesului lui Zoltán Kocsis, Zolt Hamar, laureat al Premiului Liszt, care a lucrat anterior cu orchestra ca prim dirijor permanent, a preluat funcția de director muzical al Filarmonicii Naționale Maghiare din martie 2017 până în august 2020. Din toamna anului 2022 și de la începutul stagiunii jubiliare a orchestrei, muzicienii sunt conduși de noul lor director muzical general, György Vashegyi. Maestrul Vashegyi predă la Academia Liszt din 1992 și este în prezent profesor asociat și director al Grupului de Muzică Veche, care a fost înființat sub conducerea sa în 2010. În semn de recunoaștere a activității sale, a fost distins cu Premiul Liszt în 2008 și Crucea de Cavaler a Ordinului Maghiar de Merit Divizia Civilă în 2015. În 2021, a primit titlul onorific de „Chevalier L'Ordre des Arts et des Lettres” din partea statului francez.

În ultimele decenii, Orchestra Filarmonicii Naționale a Ungariei a susținut peste 350 de concerte în străinătate, precum și turnee în aproximativ 40 de țări. A concertat în cele mai prestigioase săli de concert și festivaluri din lume, printre care Avery Fisher Hall din New York, Suntory Hall din Tokyo, Birmingham Symphony Hall, Megaron din Atena, Alte Oper din Frankfurt, Festivalul Enescu din București, Festivalul Colmar, Festivalul din Insulele Canare și Festivalul Beethoven din Bogota. În 2011, pentru a marca bicentenarul nașterii lui Liszt, orchestra a concertat la Centrul Bozar din Bruxelles și a susținut un concert la Vatican în onoarea Papei Benedict al XVI-lea. Orchestra Filarmonică Națională a Ungariei a efectuat turnee la Bogota, Istanbul, Coreea de Sud, China și Elveția și vizitează în mod regulat Franța, Japonia, Germania, România, Spania, Slovacia și Slovenia. În ianuarie 2023 muzicienii se vor întoarce în Japonia pentru un nou turneu sub bagheta lui Ken-Ichiro Kobayashi.

©Szilvia Csibi

Dirijor

Charles Dutoit a primit două dintre cele mai prestigioase distincții din lumea muzicală: medalia de aur a Royal Philharmonic Society (2017), devenind cel de-al 103-lea laureat de la înființarea medaliei în 1870, cu ocazia centenarului nașterii lui Beethoven și „Premio una vita nella musica 2022” din partea Teatro La Fenice din Veneția. Charles Dutoit a fost director muzical al Orchestrei Simfonice din Montreal timp de 25 de ani, Orchestrei Naționale a Franței (din 1991 până în 2001) și al Orchestrei Simfonice NHK din Tokyo (1996-2003), al cărei dirijor emerit este în prezent. Director artistic și dirijor principal al Orchestrei Filarmonicii Regale din Londra între 2009 și 2018, a fost dirijor principal invitat al Filarmonicii din Sankt Petersburg. După o colaborare artistică cu Orchestra din Philadelphia care s-a întins pe parcursul a 32 de ani și peste 700 de concerte, a concertat în fiecare stagiune cu orchestrele din Chicago, Boston, San Francisco, New York și Los Angeles și este, de asemenea, invitat pe scenele din Londra, Berlin, Paris, Munchen, Moscova, Sydney, Beijing, Hong Kong, Shanghai și Tokyo. A susținut 34 de turnee în China. La vârsta de 20 de ani, Charles Dutoit a fost invitat de Von Karajan să dirijeze la Opera de Stat din Viena. De atunci, a dirijat la Covent Garden, Metropolitan Opera din New York, Deutsche Oper din Berlin, Opera din Roma și Teatro Colón din Buenos Aires. Cele peste 200 de înregistrări ale sale i-au adus multiple premii și distincții, inclusiv două premii Grammy. În 2014, a primit „Premiul pentru întreaga carieră” din partea International Classical Music Awards, iar în 2017, medalia de aur a orașului Lausanne, orașul său de natal. Motivată de pasiunea sa pentru istorie, arheologie, științe politice, artă și arhitectură, a călătorit în toate cele 196 de națiuni ale lumii.

©Priska Ketterer

Solistă

Născută la Buenos Aires (Argentina), **Martha Argerich** a început primele lecții de pian la vârsta de cinci ani cu Vincenzo Scaramuzza. Considerată un copil minune, nu a trecut mult timp până când a început să susțină concerte și recitaluri regulate. În 1955 s-a mutat în Europa și a continuat studiile la Londra, Viena și Elveția cu Bruno Seidlhofer, Friedrich Gulda, Nikita Magaloff, Dinu Lipatti și Stefan Askenase. În 1957, a câștigat atât Concursul de pian de la Bolzano, cât și cel de la Geneva, iar în 1965 Concursul Internațional Chopin de la Varșovia. De atunci, a fost considerată una dintre cele mai

©Adriano Heitmann

proeminente pianiste din lume, atât ca abilitate, cât și ca popularitate. În ciuda faptului că firea ei a condus-o adesea spre capodoperele virtuozității din secolele XIX și XX, Martha Argerich abordează un repertoriu extins care include atât operele lui Bach, Bartok, Beethoven și Messiaen, cât și creațiile lui Chopin, Schumann, Liszt, Debussy, Ravel, Franck, Prokofiev, Stravinski, Șostakovici și Ceaikovski. Invitată cu regularitate de cele mai prestigioase orchestre, dirijori și festivaluri de muzică din Europa, Japonia, America și Israel (cu Zubin Mehta și Lahav Shani), muzica de cameră rămâne o parte importantă a vieții sale muzicale. Cântă și înregistrează în mod regulat cu Mischa Maisky, Nelson Freire, Alexandre Rabinovitch, Gidon Kremer și Daniel Barenboim, despre care a spus : „Această armonie în cadrul unui grup de oameni îmi dă un sentiment puternic și liniștit”.

Martha Argerich a înregistrat pentru EMI, Sony, Philips, Teldec și DGG, multe dintre interpretările sale fiind difuzate la televiziuni din întreaga lume. De asemenea, a primit numeroase premii prestigioase, printre care un Grammy pentru înregistrarea concertelor Bartok și Prokofiev, Gramophon – Artistul anului și „Cea mai bună înregistrare de concerte pentru pian a anului” pentru înregistrarea concertelor de Chopin, Choc de la Monde de la Musique, Künstler des Jahres Deutscher Schallplatten Kritik, precum și alte premii Grammy pentru înregistrarea *Cenușăreasa* de Prokofiev cu Mikhael Pletnev și a Concertelor II și III de Beethoven cu Orchestra de Cameră Mahler sub bagheta lui Claudio Abbado (DGG / Cea mai bună interpretare a unui solist instrumentist).

Cu intenția de a ajuta tinerii muzicieni, a devenit director artistic al Festivalului Beppu din Japonia în 1998. Un an mai târziu a organizat Concursul și Festivalul Internațional de Pian Martha Argerich din Buenos Aires și, în iunie 2002, Progetto Martha Argerich din Lugano. În 2018, a lansat Festivalul Martha Argerich din Hamburg.

De-a lungul timpului, a fost distinsă „Officier de l’Ordre des Arts et Lettres” (1996) și „Commandeur de l’Ordre des Arts et des Lettres” (2004) de către guvernul francez, „Accademica di Santa Cecilia” la Roma (1997), „Muzicianul anului” de către Musical America 2001, „Ordinul Soarelui Răsare, raze de aur cu rozetă” de către împăratul Japoniei, „Praemium Imperiale” acordat de Asociația de Artă din Japonia (2005), „Kennedy Center Honors” acordat de Barack Obama (2016), „Commendatore dell’Ordine al Merito della Repubblica Italiana” acordat de Sergio Mattarella în octombrie 2018.